



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Syntaxis Joa[n]nis Despauterij Niniuit[a]e Berga[rum] diui  
Guinnoci ludimagistri**

**Spauter, Johannes de**

**Argentorati, Anno, M. D. XV.**

Regvla. IIII. Verum proprietas aut pars cui mobile iungis, Laudem  
significans, aut uituperamen in hoc sit, Vel sexto casu: ceu uultus foemina  
pulchri Aut vultu pulchro, Sed apud vates sibi quartum ...

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70853)

quid ipsi ad quē loquimur prestamus. ut tua causa hominē tuū de-  
fendi. Ceterū ipse Gellius, & post Gelliū qui fuerūt usq; Vallā oēs,  
uidentur noticiā dīctorū pronomīnū minus habuisse. Cetera dīce-  
mus in regula de interest, refert & est. Amor mei latina est per regu-  
lam. Si duo cōtinue &c. ut liber illius, quia pronomē ponitur, p no-  
mine proprio &c.

## REGVLA. III.

Verum proprietas aut pars cui mobile iungis,  
Laudem significans, aut uituperamen in hoc sit,  
Vel sexto casu: ceu uultus foemina pulchri  
Aut vultu pulchro, Sed apud vates sibi quartum  
Sæpe synecdoche habet penes hystoricos sibi sextū  
Hanc oratores, ferme fugere figuram.

Nomē subiecti aut totius, regit dictionē, proprietatis, aut partis, cū ad-  
iectiuo laudis uel uituperij in gto, uel in ablatiuo, & est elegātia, q̄ti  
es aliquē laudare uolumus, aut uitupare. Exēpla prioris, popul⁹ du-  
re ceruicis, herba magne radice, uir magni nasi, domus multarū fe-  
nestrarū, sed elegātius in abltō, uir prestati pectore, lōgis crinibus, fla-  
uis capillis, pauido corde. Exempla posterioris, uir procre staturæ,  
sūmē uirtutis, sanē mētis, celli animi, imēse subtilitatis, obscuri gene-  
ris, antiq̄ moris, mirē sagacitatis, industrie, autoritatis, boni nomis  
pauce fidei, multorū uerborū, p̄statis ingenij, q̄ oīa elegāter in abltō  
locaueris. Pronomē, q̄a loco nois ponit, bñ regit casū huius regule  
& ybū etiā substatiuū, aut eius uim habēs, uel saltē nomē mediante  
ybo. Ut tu modice fidei, Petrus est dure ceruicis &c. sed oim afferā  
ex doctis testimonia. Cæsar, sūmē hoīem audacie. Plī. Aristoteles uiri  
imēse subtilitatis. Iuue. Ingenui uultus puer, ingenuiq; pudoris. Inge-  
nuus. i. nobil' libertatis, uultus est index animi. Valeri. excellētis pul-  
chritudinis adolescēs, bonē indo. Cæsar sūmē prudētiē adolescēs al-  
ti spūs catilina. Titus Liui. Proba antiq̄ moris foemina (ein erbere  
frau von der ander vueli). Cice. Nō multi tibi hospite accipies, sed  
mūti ioci. Sue. Cibi minimi erat. Idē. somni breuissimi erat. Ter. Vir-  
go celsa sparso ore adūco naso. Virg. Sūt mihi bis septē p̄stati corpe  
nymphę. Plau. Tu cano capite amas, senex nequissime. In Gen. Sed lia  
lippiserat ocul. In Iudith. Erat aut elegāti aspectu nimis. In Dañ. Su-  
fana erat delicata nimis, et p̄chra facie. Terē. Hō antiq̄ uirtute et fide  
Lactā. Magno & excellēti ingenio uiri. Plau. Vir nulla fide. Terē. Ille  
erat honesta & liberali facie. Plau. M̄iebri aīo sū. Cato. Esto aīo for-

Ioannis Despauterij Niniuita.

ti quā si dānatus inique, animal sex pedibus &c. non uidetur laus  
semper aut uituperiū. Quādoq; nō est necesse addere nomē adiecti-  
uum, ut homo pacis, uir cōsiliij. Cice. in Salu. Nōne quos, ptulit Scis-  
piones & Metellos ante, fuerūt opinionis & glorię, sed in eadē orat-  
tione, ut Valla ait, non est utendū grō & abltō, nisi parce admodū  
licet Boetius, Plinius & Cice. aliter uideant fecisse. uerum si illi dix-  
erint, poterimus sine affectatōe interim imitari. Oratio genitiui est ele-  
gans, sed ablatiui tota dōratoria, teste Valla. Serui. in Virgi. Pulchra  
faciat te prole parentē ait, positus est per figurā septimus casus p ge-  
nitiuo. Tunc ibi. Sed apud uates &c. poetæ sepe utūtur synecdoche  
in actō, historici in abltō. Oratores & ceteri scriptores fugiūt eā figu-  
ram, de qua hęc datur regula. Nomē adiectiuū & uerbū passiuum  
atq; neutrale, & ex his participia significātia pprietatē siue accidens  
alicui subiecto pro parte cōueniēs, regūt eā partē in actō uel in abla-  
tīuo per figurā synecdochen. Adiectiua quidē, ut ethiops albus den-  
tes, frigidus manus uel manibus. Virgi. Omnia Mercuriosilis uocē  
& colorē. Salu. Antonius pedibus eger i plio adesse nequibat. Ver-  
ba ꝑo, ut frāgiū Petrus manū uel manu, doleo caput uel capite, fra-  
ctus membra uel membris &c. Sed omniū exempla ex auctoribus  
sunt petēda. in quibus aliquādo nō pars sed uestis, aut quid simile si-  
gnificatur, & nihilominus synecdoche dicit, sed indirecta. Virgi. lib.  
viij. Qui genus unde domo. i. ex qua ciuitate estis. ait Serui. Ouidi.  
graius uterq; genus, sic teutonius genus uel genere. Cetera grai<sup>o</sup> Cu-  
ias gentē. Virgi. Expleri mentē nequit. Idem in Geor. Micat auribus  
ac tremūt artus, de equo loquit. artus inquit. Serui. pro artubus. Ho-  
ra. Leuā suspensi loculos tabulāq; lacertos. Plau. Sum pedes mobis-  
lis. iij. Regū. Doleo pedes. & in. iij. Caput meū doleo. In Hieremia.  
Vetrē meū doleo. Lucanus. Effusas laniata comas cōtusaq; pectus.  
Virgi. Redimitus tēpora lauro. In sacris. State succincti lumbos, cal-  
ciati pedes. Et in Psal. Speciosus forma p filijs hominū. historici ali-  
quādo in actō utūtur hac figura, ut poetę in abltō. Pōponius Mela  
de Britānis. Vltro corpora infecti. Idem alio loco. farmate totū bra-  
chatum corpus, & nisi qua uident ora tecti, Liuius. xxij. ab urbe. At  
ꝑo Hānibal ipse idē murū incautus subit, aduersum femur tragula  
ictus, cecidit. Sed ipsi quoq; oratores synecdoche interim utuntur,  
testibus Manutiō & Passio. Apuleius meta. Tremore, uiscera quat-  
or. Gellio autē ne poeta quidē ullus magis utit synecdoche. preser-  
tim in actō, non tamē Vallę potius auscultabimus dicenti, oratores  
nō eger pedibus, sed egris pedibus dicūt, nec cuias gētē, sed cuius tm  
neq; doleo caput uel capite, sed caput mihi dolet, frigent mihi pe-

des &c. Doleo. i. dolore afficio, cū datiuo etiā de alijs dicit̄ q̄ partib<sup>us</sup> nostris, ut quod facis dolet mihi. Teren. Si istuc itidē doleret tibi mihi dolet. Doleo cū actō citra synecdochen pro ægre & non sine dolore fero, elegās est. Salu. quasi dolēs eius calum. Sulpi. ad Cice. An illius uicē credo doles. Plautus ablatiū dat cū p̄positiōe dicit̄ in Cistellaria, doleo ab animo, ab oculis doleo, ab ægritudine. Legit̄ etiā doleo hac re, i. propter hāc rem. Sed tēpus est ut uideamus quid sit synecdoche. Est em̄ attributiō partīs ad aliquod totū, sub pprietas uerbi uel adiectiuū, ut nuda genu, ager depastus segetes, sepes florem depasta salicū. Inscripti noīa regū nascūt̄ur flores, hic autē synecdoche non est, potens diuitijs, grauis pietate, p̄ditus dignitate &c. In synecdoche requirūt̄ur totū, pars uel quasi pars & pprietas. i. uerbum uel adiectiuū, & hęc uocat̄ synecdoche cōstruēt̄is. Altera est locutionis, ubi pars pro toto capīt̄, aut ecōuerso, ut Octo animę intrauerunt arcā Noe. animę. i. homines. Christus iacuit tribus diebus in sepulchro. i. die cum partibus, sed hęc synecdoche ad syntaxim nō pertinet, sed de ip̄a & alijs figuris, plenius dicit̄ in alio libro. Oēs ferme orationes sub littera nostra contentę exponunt̄ per habeo, ut homo duri capitis uel capite, uel durus caput uel capite, id est habēs durum caput.

## REGVLA. V. Opus.

Poscit opus sextū, tolerans quādoq; secundū,  
Est mihi opus libro, sed opus dux, Tullius inquit,  
Est nobis ut opus, Plautus sic utitur usus.

Opus regit ablatiuū cū dtō, intercedēte uerbo substātiuo, & elegantem reddit orationē, & regit etiā gtr̄, ut dicemus, ideo ip̄m hic posuimus. Tullius li. ix. epi. Authoritate tua nobis opus est, & cōsilio & etiā gratia. i. indigemus authoritate &c. aut necessaria est authoritas &c. dicimus etiā, ut Mancinellus notauit, opus est mihi de hac re Cice. li. vii. epi. Opus est huic de limatulo & polito tuo iudicio. & libro. xiiij. Si qua in re opus ei fuerit iuueris. hic in. illic de ablatō datur Sic recte dicimus, si quid tibi opus. i. si in aliquo, nam quid p̄ in quo nihil in nullo, aliquid in aliquo pulchro ponunt̄ authore Valla, ut siquid te offendi oro ueniā, nihil te lēsi. Cice. ad Terentiā uxorē. si quid opus erit, si quid acciderit noui, facies ut scīā, pōt̄ hic ntūs esse, quia opus uidei multis esse adiectiuū omnis generis indeclinabile. idem signās quod necessarius a. um. quod indigētā q̄ndā demōstrat. Terē. Sed quid opus est uerbis. Cice. lib. ij. epi. ad Curī. Dux nobis & au-